

4 GUATEMALA

Längs guldgruvans problemkantade vägar

FAKTA: Marlingruvan

Guldgruvan Marlin i Guatemala ägs av kanadensiska Goldcorp, ett företag som svenska AP-fonderna har investerat en kvarts miljard kronor i. Montana Exploradora är det dotterbolag till Goldcorp som driver gruvan. Marlingruvan står för 16 procent av Goldcorps verksamhet och utgör därför en central del av företagets ekonomi.

Miljöförstöring, misshandel, mord och sjukdomar. När informationen om missförhållanden började läcka ut under 2008 ökade den internationella kritiken mot Marlingruvan. En gruva som de svenska AP-fonderna har stora investeringar i. Men vad har hänt sedan dess? Röster från Latinamerika har besökt San Miguel Ixtahucán i Guatemala.

– De har byggt några skolor, men vår hälsa då? Det måste väl vara det viktigaste, frågar sig Adilia Macario.

– Prata inte med folk om vad du gör här. Det finns många som inte är våra vänner.

Min kontakt i gruvområdet heter Javier och hans varning ger en förvarning om att situationen för mänskliga rättigheter kring den kontroversiella Marlingruvan inte förändrats nämnvärt.

Den Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter ställde år 2010 krav på att företaget Goldcorp skulle stänga guldgruvan. 2011 lade några av företagets egna aktieägare fram en resolution med samma krav, vilket 36 internationella organisationer ställde sig bakom. Svenska AP-fonderna, som har miljontals kronor investerade i företaget, valde att rösta emot. AP-fondernas återkommande svar på kritiken är att de använder sitt inflytande för att påverka inifrån.

Javier hämtar upp mig på sin motorcykel. Vi åker på bergsryggar

och på sluttningar, hela tiden omgivna av andra höga berg. Förbi oss susar små affärer, kyrkor, kossor och människor. Avstånden är stora, men alla känner alla och Javier hälsar antingen genom att tuta eller med tillrop i farten.

Adilia Macario arbetade som lärare

på en lågstadieskola i närheten av gruvan, men fick sparken 2011 när hon börjat ställa kritiska frågor kring de kliande eksem som eleverna börjat utveckla. – Nu säger företaget att de hjälper till väldigt mycket genom regalías. [Sociala program finansierade genom en avgift som betalas av företaget för rätten att bedriva gruvdrift i landet]. Men för mig är det ingenting. De har byggt några skolor, men vår hälsa då? Det måste väl vara det viktigaste? Utan hälsa så kommer det inte finnas några barn som kan vara i de nya klassrummen.

Gruvan har redan kostat Doña Diodora ett öga. Vaktandes sina kossor frågar hon sig vart hon ska ta vägen.

Adilia säger att många har vänt sig mot henne för att hon talar kritiskt om gruvan. Hennes egen morbror har mordhotat henne och hon blev nyligen förföljd av en okänd man på vägen utanför huset. Hon återkommer flera gånger till att fåglarna nu slutat sjunga där vid gården, på den mark som gruvbolaget utan att fråga tagit från henne.

Vi åker vidare. En bit av vägen är lagd för gruvtransporten. Den är asfalterad och underhållen. Don Lorenzo är en småbrukare som bor med sin familj vid krönet utmed gruvan. Han är stilig, med mustasch och kolsvart hår.
– De kommer hit och försöker tvinga mig att sälja min mark. En gång kom de för att binda mig och ta mig till fängelset. Jag är inte rik, men den mark jag arbetar ger min familj mat. Nu utviner de under oss. De säger att det är rätt åt oss om vi dränks till slut eftersom vi vägrar sälja. Jag vet inte om jag kommer att vara med då men jag fruktar att mina barn eller mina barnbarn kommer behöva uppleva det.

Längre ner på bergsslutningen vaktar Doña Diodora sina kossor.

Diodora Hernandez är en äldre kvinna. Två gånger har gruvarbetarna försökt att döda henne eftersom hon vägrar sälja den mark som hon föddes på och fått arva av sina föräldrar. Trots att spanskan inte är hennes modersmål ramlar orden ur hennes mun.

– Första gången kom de förbi med machete och skulle hugga huvudet av mig men då började min dotter som låg i sängen bredvid mig att skrika och de försvann. En kväll några dagar senare kom två män förbi och frågade om kaffe. Jag gick in i huset, när jag sen kom ut med två koppar kaffe i handen sköt de mig i ögat. Se mitt öga. Kära gud, de opererade mitt huvud, allt på grund av de där satans gruvarbetarna.

Doña Diodora plockar ut sitt porslinsöga. Tårarna rinner från det intakta ögat och från hålet efter skottet.

– Men jag står fast som en pinne, vart ska jag annars ta vägen? Jag vill att Sverige tar ut de pengar de investerat här. För om det ska vara på det här sättet? Herregud, då kommer vi kanske att gå under. Se bara på djuren som håller på att dö!

I trädet intill platsen där Doña Diodora blev liggande när hon sköts hänger de två kaffekopparna hon skulle servera.

Sedan gruvdriften började har det öppnats 80 nya cantinas i byn, små barer med plastbord och stolar där man säljer öl och sockerrörs-spriten aguardiente. Innan fanns det fyra. Våldet har successivt ökat, liksom prostitutionen, rånen och misshandeln.

Nästa år planeras en marsch i protest mot gruvan, berättar Javier. De hoppas på att minst två tusen demonstranter från San Miguel Ixtahuacán och Sipacapa ska lyckas väcka nytt liv i den nationella och internationella opinionen.

Text och foto:
Sara Murillo Cortés
frilansjournalist

Videointervjuer med bönderna från San Miguel Ixtahuacán kan du se på: www.latinamerikagrupperna.se

– De kommer hit och försöker tvinga mig att sälja min mark. En gång kom de för att binda mig och ta mig till fängelset. Jag är inte rik, men den mark jag arbetar ger min familj mat, säger Don Lorenzo som bor med sin familj nära gruvan.

**VAD SKULLE DU VILJA
HÅLSA TILL SVENSKA
POLITIKER?**

**VI STÄLLDE FRÅGAN TILL MÄNNSIKOR I LATINAMERIKA SOM
BOR NÄRA GRUVOR SOM SVENSKA AP-FONDERNA
INVESTERAR I. SVAREN HITTAR DU GENOM HELA
TIDNINGEN.**